

# SAĞLIKLI ŞEHİR YAKLAŞIMI

- Şehir yapısının kalitesi insan sıhhat ve sağlığı için bir temel niteliğindedir.
- Bugünün Őehirlerindeki birçok problem fakirlik, eŐitsizlik, kirlilik, işsizlik, iŐe, mallara ve hizmetlere erişim zorlukları, toplumsal bağlılığın azlığı, konut ve diğer alanlardaki dŐŐük kalite ile iliŐkilidir.
- Şehir planlamasının sosyal, fiziksel ve ekonomik çevreler ile Őehirlerin iŐleyiŐ Őekillerinde etkisi bulunmaktadır. Bu yŐzden bu problemleri belirtmede ve sağlık, sıhhat ve hayat kalitesini arttırmada anahtar bir role sahiptir.
- DSŐ Sağlıklı Kent Planlaması giriŐimini 1997 yılında gŐndemi sağlık için sŐrdŐrŐlebilir geliŐim ile tamamlamak ūzere yapılan hareketin bir parçası olarak baŐlatmıŐtır.

# SAĞLIKLI ŞEHİR YAKLAŞIMI

---

- Avrupa'da, WHO Sağlıklı Şehir Projesi 4. Aşaması sağlıklı şehir planlaması prensip ve uygulamalarını ana tema olarak ele almaktadır.
- Burada amaç şehir planlama prensiplerinin sağlıklı şehirler yaklaşımı ile arasında yakın ilişkiler bulunduğunu göstermek ve **şehir planlamasını yeniden sağlık ve hayat kalitesine odaklamaktır.**
- Şehir planlama prosesleri bu yaklaşımı eşitlik, sektörler arası işbirliği, sürdürülebilirlik, halkın katılımı ve sektörler arası eylem / dayanışma prensiplerini birleştirerek kullanacaktır.

# SAĞLIK VE ŞEHİR PLANLAMASI ARASINDAKİ BAĞLAR

## Sağlık Kavramı

Sağlık sadece hastalığın olmaması durumu değildir, sağlık fiziksel, zihinsel ve sosyal esenlik halidir. Ulaşılabilecek en yüksek sağlık standardı, ırk, din, politik inanç veya sosyal ve ekonomik koşullar arasında bir ayırım yapmaksızın her insanın temel haklarından biridir.

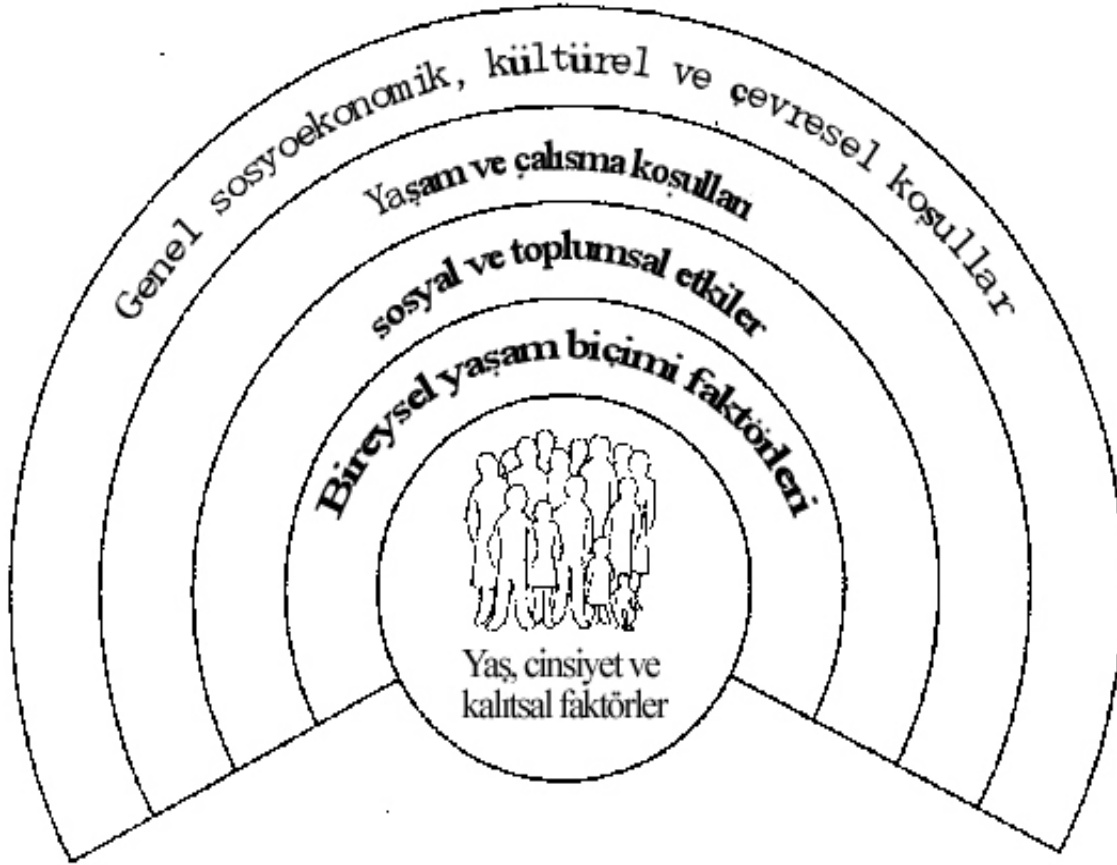
Dünya Sağlık Örgütü şartında (1946) tanımlanmış olan sağlık kavramı, sağlık politikalarının sadece sağlıkla ilgili olan profesyonellerin alanına girdiği geleneksel inanişaya karşı çıkmaktadır.

Genel inanişın tam tersine sağlık birçok mesleğin ve temsilciliğin merkezi amaçlarından biri olmalıdır ve özellikle **şehir planlaması sağlıklı bir çevre yaratılması konusunda anahtar bir role sahiptir.**

# SAĞLIĞIN BELİRLEYİCİLERİ

BİREYSEL (BİYOLOJİK)	SOSYAL- EKONOMİK	ÇEVRE	YAŞAM TARZI	HİZMETLERE ERİŞİLEBİLİRLİK
<ul style="list-style-type: none"><li>■ Genetik</li><li>■ Cinsiyet</li><li>■ Yaş</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>■ Yoksulluk</li><li>■ İşsizlik</li><li>■ Çalışma Koşulları</li><li>■ Sosyal Dışlanma</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>■ Hava kalitesi</li><li>■ Konut</li><li>■ Su Kalitesi</li><li>■ Sosyal Çevre</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>■ Fiziksel Aktivite</li><li>■ Obezite</li><li>■ Sigara</li><li>■ Alkol</li><li>■ Uyuşturucu</li><li>■ Cinsel Tercihler</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>■ Eğitim</li><li>■ Sağlık</li><li>■ Sosyal Hizmetler</li><li>■ Ulaşım</li><li>■ Boş Zamanlar</li></ul>

# SAĞLIĞIN ANA BELİRLEYİCİ KATMANLARI



- Merkezde kişiler ve önceden belirlenmiş genetik özellikler
- İlk katman kişisel davranışlar ve hayat tarzı
- İkinci katman sosyal ve toplumsal etkiler
- Üçüncü katman barınma ve çalışma koşulları, hizmetlere erişilebilirlik
- Son katman toplumun tümünü etkileyen faktörler: sosyo-ekonomik, kültürel ve çevresel koşullar

# SAĞLIKLI KENT PLANLAMASI PRENSİPLERİ

## PLANCILAR İÇİN 12 ANAHTAR HEDEF:

- SAĞLIKLI BİR YAŞAM TARZI
- SOSYAL BİRLİK
- KONUT KALİTESİ
- İŞ
- ULAŞILABİLİRLİK
- BESLENME
- EMNİYET
- EŞİTLİK
- HAVA KALİTESİ
- SU VE KANALİZASYON
- TOPRAK VE KATI ATIKLAR
- GLOBAL İKLİM

# HEDEF 1 SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ

<b>Kriter:</b>	<i>Planlama politikaları/teklifleri sağlıklı bir uygulamayı destekleyip güçlendiriyor mu?</i>
<b>Sağlık Faydaları:</b>	Oturularak geçirilen işler ve stresli hayat şekillerinden kaynaklanan kalp hastalıkları, krizleri ve diğer hastalıklar ile mücadele eder. Sağlıklı bir yaşam biçimi ruh sağlığını arttırarak, fiziksel sağlık üzerinde etkili olur.
<b>Potansiyel negatif planlama etkileri:</b>	Daha uzun ulaşım yapıları oluşturarak daha fazla araba kullanımını arttıran düşük yoğunluklu ev ve imkanların varlığı sağlıklı yaşam biçimlerini desteklememektedir.
<b>Pozitif planlama etkileri:</b>	Daha çekici, güvenli ve kullanışlı çevrelerin yaratılarak insanların işyerlerine, marketlere, okullara ve diğer lokal yerlere yürüyerek veya bisiklet ile gitmelerinin teşvik edilmesi. Geliştirme planlarında yeterli dinlenme imkanlarının yaratılması ve bunların toplum içinde eşit bir şekilde dağıtılması ve buralara ulaşımın uygun bir şekilde sağlanması.

# HEDEF 2 SOSYAL BİRLİK

<b>Kriter:</b>	<i>Planlama politikaları/teklifleri sosyal birliği destekleyip güçlendiriyor mu?</i>
<b>Sağlık Faydaları:</b>	Tüm toplum içerisinde arkadaşlık ve destekleyici bir çevre bireye evinde, işinde yardımcı olabilir, bir hastalıktan sonra sağlığını tekrar kazanmasını hızlandırabilir, depresyonu ve kronik hastalıkları azaltabilir ve daha çok verimliliğe yol açar. Sosyoekonomik duruma, yaşa ve ırka bağlı olarak sosyal birlikteki kırılmalar gettoların oluşumuna yol açabilir bu ise izolasyon ve güvensizlik doğurur.
<b>Potansiyel negatif planlama etkileri:</b>	Sosyal birlik barınma alanlarının duyarsız bir biçimde yeniden yapılması ve yerleşmiş toplulukların dağıtılması, yolların ayrılması, yayaların ulaşımını engelleyecek bariyerlerin inşası ve geniş ve insanları rahatsız eden ticari yapıların oluşturulması ile azaltılabilir.
<b>Pozitif planlama etkileri:</b>	<b>Şehir planlaması yerel topluluklar veya birlik içerisinde bulunan sosyal ağlar yaratamaz. Buna karşın sosyal birlik, insanların gayri resmi olarak tanışabilecekleri güvenli ve nüfuz edilebilen doğal sosyal alanların inşası ile kolaylaştırılabilir. Şehir merkezlerinin ve ticari ortamların ve yerleşim yerlerinin ortak kullanımı sosyal imkanları arttıracaktır.</b>



# HEDEF 3 BARINMA KALİTESİ

<b>Kriter:</b>	<i>Planlama politikaları/teklifleri barınma kalitesini destekleyip güçlendiriyor mu?</i>
<b>Sağlık Faydaları:</b>	Uygun barınma imkanları çok büyük bir öneme sahiptir, özellikle de çok küçük yaştakiler ve ileri yaştakiler için, zira küçük yaşta yaşanan sağlık etkileri bir ömür boyu sürmektedir. Çevresel faktörlerden, hijyenin olmayışından ve binalardaki şartlardan ve şehir alanlarından kaynaklanan hastalıklar şehir planlamalarının en başından beri bilinmektedir.
<b>Potansiyel negatif planlama etkileri:</b>	Yetersiz, toksik materyallerden kullanılarak inşa edilmiş, güvensiz ve fazla kalabalık barınma koşulları fiziksel sağlığa zarar vericidir. Aşırı kalabalık ruh sağlığı, fiziksel sağlık ve kazalar ile bağlantılıdır. Yanlış bölge seçimleri, tasarım ve oryantasyon, suç ve vandalizm gibi olayları tırmandırır. Çok yüksek konutlar ruh sağlığı üzerinde etkilere sahiptir ve sosyal izolasyon ile birleştiğinde depresyona ve kötü bir sağlığa sebebiyet verebilir.
<b>Pozitif planlama etkileri:</b>	Yeterli barınma alanı ve buna bağlı olarak uygun temel hizmetlerin varlığı esastır. Sağlık, eğitim ve dinlenme alanları gibi toplumsal kullanım için uygun yerler planlanmalıdır.

# HEDEF 4 İŞ OLANAKLARI

<b>Kriter:</b>	<i>Planlama politikaları/teklifleri iş imkanlarına erişimi destekleyip güçlendiriyor mu?</i>
<b>Sağlık Faydaları:</b>	İş güvenliği sağlığı, esenliği ve iş tatminini arttırabilir. İşsizlik, büyük ölçüde mali stres yaratmaktadır, bunun sonucu kötü sağlık, psikolojik problemler ve hatta erken ölüme yol açabilir.
<b>Potansiyel negatif planlama etkileri:</b>	Planlama iş imkanlarını arttırabilir veya zorlaştırabilir. Ulaşımı zor olan yerlerde sunulan iş imkanları veya bir toplumda buluna iş çeşitliliğinin azlığı sağlık alanında dolaylı ve dolaysız olarak negatif etkiler yaratacaktır.
<b>Pozitif planlama etkileri:</b>	Ekonomik yenileme stratejileri ile bağlantılı olan şehir planlamalarının, ticaret imkanlarını çekici kılarak ve iş alanında çeşitliliği arttırarak ve aynı zamanda lokal iş imkanlarını koruyarak yardımcı olabilir. Eşitlikçi ulaşım stratejileri iş imkanlarına ulaşmada önemli bir rol oynayabilir. Yerel iş imkanlarının oluşturulması daha kısa ulaşım mesafelerine imkan sağlayarak ulaşım emisyonlarını azaltabilir.

# HEDEF 5 ULAŞILABİLİRLİK

<b>Kriter:</b>	<i>Planlama politikaları/teklifleri erişimi destekleyip güçlendiriyor mu?</i>
<b>Sağlık Faydaları:</b>	Arabalara olan bağımlılığı ve sağlıksız seyahat koşullarını ortadan kaldırmak, fiziksel egzersizi artırır ve kalp hastalıkları ile diğer kronik hastalıkları azaltabilir. Çok sayıda öğrenci okullarına giderken egzersizden mahrum kalmakta buna karşın aşırı şişmanlık gibi rahatsızlıklar artmaktadır. Çocuklukta yerleşen fiziksel egzersiz alışkanlıkları ileriki yaşlardaki davranış şekilleri üzerinde belirleyicidir.
<b>Potansiyel negatif planlama etkileri:</b>	Birçok ülkede hastaneler ve okullar gibi kamu hizmetleri oranlar ile hesaplanmakta bu da tesislerin kapanmasına yol açmaktadır. Bu yolculuk sorumluluğunu bireye devretmektedir. Bu durum erişim imkanlarını sınırlamakta ve toplumdaki bazı grupları dezavantajlı pozisyona sokmakta, örn. yaşlılar, kadınlar, çocuklar, özürlüler ve etnik azınlıklar. Şehir dışındaki alışveriş merkezlerinin sayısının artması arabaya olan bağımlılığı arttırmakta ve çoğunlukla yerel tesislerin zarara uğramasına sebep olmaktadır.
<b>Pozitif planlama etkileri:</b>	Farklı ulaşım imkanları tercihini yaratmak, özellikle de yayalar için, bisiklet sürücüleri için ve toplu taşıma ile yerel tesislere ulaşımı kolaylaştırmak. Güvenli ve çevre dostu yaya ve bisiklet yollarını güçlendirmek ve trafik konusunda önlemler alarak trafiği yavaşlatmak, sakinleştirmek ve insanların oturduğu semtlerde araç hızını düşürmek.

# HEDEF 6 BESLENME

<b>Kriter:</b>	<i>Planlama politikaları/teklifleri yerel olarak düşük girdili gıda üretimini destekleyip güçlendiriyor mu?</i>
<b>Sağlık Faydaları:</b>	Gıda kalitesi ve besin kaynakları hakkındaki sosyal eğilim, yoğun yağ ve şeker içeren besinlerin tüketimi ile sağlıkla ilgili eşitsizlikleri arttırmaktadır. Kronik hastalıkların önlenmesi için diyet ile ilgili hedefler daha fazla taze meyve ve sebze tüketimini öngörmektedir. Düşük gelirli kesimler – genç aileler, yaşlı insanlar ve işsizler iyi beslenemeyen kesimlerin başında gelmektedir.
<b>Potansiyel negatif planlama etkileri:</b>	Ulaşılabilir açık alanların önemini gözden kaçırmak yerel paylaşım imkanları. Alışveriş yerlerinin merkezleştirilmesi ve büyük süpermarketlerin fazlaşması, yerel olarak gıda çeşitliliğini azaltmakta ve ulaşım imkanları kısıtlı olanları dezavantajlı pozisyona sokmaktadır. Bu yüzden aynı zamanda eşitlik ile ilgili bir konudur.
<b>Pozitif planlama etkileri:</b>	Pazarlar, paylaşımlar, küçük çaplı işletmeler ve şehir ziraat alanları, düşük gelirli kesimlere kendi gıdalarını üretme imkanı verebilir. <b>Şehir planlaması ile yerel gıda üretimi için imkan sağlanabilir ve küçük çaplı toplum projeleri için alanları koruyarak destek verilebilir. Şehir planlaması aynı zamanda lokal merkezlerde alışveriş tesislerini çeşitlendirerek şehir dışındaki büyük süpermarketlere olan bağımlılığı azaltabilir.</b>

# HEDEF 7 GÜVENLİK

<b>Kriter:</b>	<i>Planlama politikaları/teklifleri güvenlik seviyesi ve güvenliğin algılanışını destekleyip güçlendiriyor mu?</i>
<b>Sağlık Faydaları:</b>	<b>Kazaların en büyük sebebi yol güvenliğidir ve en büyük risk taşıyan gruplar, gençler, yaşlılar ve özürllüdür. Ev ve ev dışındaki kazalar da çocuklar ve gençler için büyük tehlike oluşturmaktadır.</b>
<b>Potansiyel negatif planlama etkileri:</b>	Şehir planlaması sokak güvenliğini arttırmada veya azaltmada büyük bir rol oynayabilir. Sokak güvenliği hissi aynı zamanda herhangi bir saldırıya maruz kalmamak veya saldırı korkusu yaşamamaktır. Yerel yayaların korku ve güvensizlik içerisinde olması, yayaları araba kullanmaya iter ve bu sebeple sosyal ilişkiler azalır.
<b>Pozitif planlama etkileri:</b>	<b>Daha güvenli bir çevre için anahtar konular trafik hızının yavaşlatılarak, yaya ve bisiklet sürücülerine öncelik vermektir. İkametgah alanlarının ve ticari alanların detaylı bir şekilde tasarlanıp planlanması kamu alanlarında “doğal” bir gözetim yaratacak ve bu sayede korku ve suç vakaları azalacaktır.</b>

# HEDEF 8 EŞİTLİK

<b>Kriter:</b>	<i>Planlama politikaları/teklifleri eşitliği ve sosyal sermayeyi destekleyip güçlendiriyor mu?</i>
<b>Sağlık Faydaları:</b>	Sağlık problemleri ve prematüre ölüm, fakirlik seviyesinin azaltılması ile önlenabilir. <i>“Sağlık sadece ulusal fakirlik yüzünden zarar görmemektedir, diğer sebepleri fakir olanların psikolojik ve sosyal problemleridir.”</i>
<b>Potansiyel negatif planlama etkileri:</b>	Planlamanın gelir üzerinde direkt bir etkisi bulunmaması ile beraber bir çok yönden gelir düzeyini etkilemektedir. <b>Planlama sistemi örnek olarak eşitsizliğin giderilmesi için imkanlar yaratmak ve eşitsizliği azaltmak için kullanılabilir.</b>
<b>Pozitif planlama etkileri:</b>	<b>Planlama sistemi sosyal imkanlar ve düşük fiyatlar ile barınma olanakları sağlayabilir; iş imkanlarına erişilmesini kolaylaştırabilir.</b> Lokal alanlarda güvenlik ile ilgili iyileşmeler farklı bölgelere erişimi kolaylaştırabilir. Karşılıklı desteğin var olduğu sosyal ortamlar yukarıda sayılanlar ile sağlanabilir ve bu sayede bir topluluk bilinci güçlendirilebilir.

# HEDEF 9 HAVA KALİTESİ

<b>Kriter:</b>	<i>Planlama politikaları/teklifleri daha iyi bir hava kalitesinin destekleyip güçlendiriyor mu?</i>
<b>Sağlık Faydaları:</b>	İyileştirilmiş hava kalitesinin sonuçları, ağır akciğer hastalıkları (kronik bronşit ve astım) ve kalp rahatsızlıkları ile mücadele eden hastaların hastanelere daha az başvuru yapmaları olacaktır. Gençlerde artan astım hastalığı atmosferdeki artan hava kirliliğinden etkilenmektedir.
<b>Potansiyel negatif planlama etkileri:</b>	Alt yapı yatırımları ve alan kullanımı planlamasının ve ulaşım karar alma sürecindeki etkilerinin, sağlık masrafları üzerindeki sonuçlarını göz önüne almak önemlidir. <b>Yollardaki araçlar, şehirlerde kirlilik yaratan faktörlerin başında gelmektedir.</b>
<b>Pozitif planlama etkileri:</b>	<b>Planlama, enerji etkin binaların desteklenmesi, kirlilik yaratan sınai alanlardan konut alanlarının ve diğer yoğun nüfuslu aktivite alanlarının ayrılması ile yardımcı olabilir. Daha az kirlilik yaratan toplu taşıma şekilleri, ulaşım bilinci kampanyaları ile sürdürülebilir ulaşım imkanlarının artırılması, ve trafiğin sağlık üzerindeki etkileri hakkında daha fazla bilgi verilmesi yararlı olabilir.</b>

# HEDEF 10 SU KALİTESİ

<b>Kriter:</b>	<i>Planlama politikaları/teklifleri daha kaliteli su ve daha iyi sağlık imkanlarını destekleyip güçlendiriyor mu?</i>
<b>Sağlık Faydaları:</b>	Su kalitesi ve sağlığı koruma, sağlık ve hastalıkların önlenmesinde büyük öneme sahiptir.
<b>Potansiyel negatif planlama etkileri:</b>	Planlamanın su ve atık su arıtma kalitesi üzerinde dolaylı etkisinin bulunmasına karşın, negatif sonuçları yerel kaynakların kullanımından vazgeçilmesi ve yerel kaynakların işlenmesi konularında büyük etkilere sahiptir.
<b>Pozitif planlama etkileri:</b>	Şehir planlaması yeni inşa alanlarının uyması gereken zorunlulukları dayatabilir. Yerleşik alanlardan su alınması, bu suyun arıtılması ve tekrar toprağa verilmesi ve ırmaklara ikmal edilmesi gibi yaptırımlar yaratılabilir. Su basması gibi ihtimallerin bulunduğu alanlarda inşaat yapılmasına izin verilmemesi ve zirai, ulaşım ile ilgili ve sınai proseslerde suyun kirletilmesinin önüne geçilebilir.



# HEDEF 11 TOPRAK VE KATI ATIKLAR

<b>Kriter:</b>	<i>Planlama politikaları/teklifleri toprak ve maden kaynaklarının korunmasını destekleyip güçlendiriyor mu?</i>
<b>Sağlık Faydaları:</b>	Sınai atıklar ve etkin olmayan atık yönetimi sistemleri ile insan sağlığı ve çevre sağlığı büyük bir şekilde geliştirilebilir.
<b>Potansiyel negatif planlama etkileri:</b>	Planlama, toprak kaybının intansif tarım veya ormanların yol edilmesi ve aynı zamanda altyapı projelerinde maden kaynaklarının yoğun bir şekilde kullanımı ile oluştuğunu sadece etkilemez aynı zamanda bu konular hakkında bir toplum bilinci yaratabilir. Planlamacılar, iyi kalitede toprakların bulunduğu tarım alanlarında inşaatların yapılmasını önleyebilir.
<b>Pozitif planlama etkileri:</b>	Geri dönüşümlü ve yenilenebilir materyallerin her mümkün olduğunda inşaat prosesinde kullanılması. Organik maddelerin kullanılması. Şehirlerde, gıda üretimi için kullanılacak açık alanların ve yerel bölgelerin korunması. Kahverengi alanların ve terkedilmiş yerlerin inşaat alanları olarak kullanılması.

# HEDEF 12 İKLİM DENGESİ

<b>Kriter:</b>	<i>Planlama politikaları/teklifleri iklim dengesini destekleyip güçlendiriyor mu?</i>
<b>Sağlık Faydaları:</b>	Aşırı sıcaklıkların azaltılması muhtaç grupların ve yaşlıların (aynı zamanda klimalı evlerde yaşayanların) ölüm oranlarını azaltabilir. Eğer, iklim dengesizliğinden kaynaklanan hastalıklar ve deniz seviyesindeki artış önlenemez ise, saha az insan hasta olacak ve evlerini terk etmek zorunda kalacaklardır.
<b>Potansiyel negatif planlama etkileri:</b>	Planlama iklim problemlerine, fosil yakıtlardan kaynaklanan kirliliğin ve buna ek olarak enerji etkilerinin hesaplanmadığı inşaat alanları ve binaların kullanımı ile ilgili konuların göz ardı edildiği politikalara katılmayarak yardımcı olabilir.
<b>Pozitif planlama etkileri:</b>	Şehir planlaması, bina ve ulaşımda ve inşaatlarda kullanılan enerji ve yenilenebilir kaynaklar üzerindeki etkileri ile sera gazı emisyonlarının azaltılmasına yardımcı olabilir.

# İŞBİRLİKÇİ BİR YAKLAŞIMA OLAN İHTİYAÇ

- Şehir yönetiminde karar almada daha işbirlikçi bir yaklaşım oluşmasına imkan verecek mekanizmalar nelerdir?

Bu konuda;

- **Ortaklık** – burada ortak çıkarları bulunan taraflar pozitif sonuçlar almak için işbirliğine girerler, genellikle projelerdir.
- **Fikir birliği oluşturma** – burada kamu politikaları hedefleri birçok ayrı fikirle kuşatılmıştır, bu gibi durumları çözebilecek teknikler mevcuttur, “tek bir kazananın” olacağı fikrini engellemek önemlidir.
- **İşbirlikçi planlama** – yönetimde kurumsal ve geniş çaplı demokratik bir yaklaşım. Bu kavram katılımcı karar alma sürecinde birçok farklı tarafı bir araya getirmektir.
- **Sektörler arası işbirliği-**

# SAĞLIKLI BİR ŞEHRİN NİTELİKLERİ

1	<i>Yüksek kalitede temiz ve güvenli bir fiziki çevre (barınma kalitesi dahildir);</i>
2	<i>Şu an istikrarlı olan ve uzun vadede de sürdürülebilir bir eko sistem;</i>
3	<i>Güçlü, karşılıklı olarak destekleyici ve istismarcı olmayan bir toplum;</i>
4	<i>Hayatları ve esenliklerini etkileyecek kararlara katılımcı ve bu kararları kontrol eden bir toplum;</i>
5	<i>Şehrin tüm insanları için temel ihtiyaçların karşılanması (gıda, su, barınma, gelir, güvenlik ve iş);</i>
6	<i>Farklı deneyim ve kaynaklara erişim ve farklı ilişkilere, etkileşimlere ve haberleşme imkanı şansı;</i>
7	<i>Çok yönlü, canlı ve yenilikçi bir şehir ekonomisi;</i>
8	<i>Geçmiş ile, şehir sakinlerinin kültürel ve biyolojik mirası ile ve diğer grup ve bireyler ile bağların azaltılması;</i>
9	<i>Bahsi geçen karakteristikler ile uyumlu ve bu karakteristikleri güçlendirecek bir yaklaşım;</i>
10	<i>Herkesin kullanabileceği optimum seviyede kamu sağlığı ve tıbbi hizmetler; ve</i>
11	<i>Yüksek bir sağlık statüsü (yüksek seviyede pozitif sağlık ve düşük seviyede hastalık).</i>